

Jämställdhet i beslutsfattande

Jämställdhet i det politiska beslutsfattandet och en jämställd maktfördelning är en förutsättning för demokrati. Kvinnor och män bör ha lika möjligheter att delta i beslutsfattande och bli valda till ledande poster.

Politiskt beslutsfattande

I Finland har både kvinnor och män haft fullständiga politiska rättigheter sedan 1906. Det dröjde dock ända till 1980-talet innan kvinnornas andel av ledamöterna i riksdagen översteg 30 procent. Numera är andelen kvinnliga riksdagsledamöter över 40 procent, och av fullmäktigeledamöterna i kommunerna är cirka 40 procent kvinnor. Andelen kvinnliga ministrar har under 2000-talet hållit sig kring 40 procent. Av stads- och kommundirektörerna är cirka femtedel kvinnor. På de högsta beslutsfattande posterna i kommunerna är kvinnorna fortfarande färre än männen. På 2000-talet fick Finland sin första kvinnliga president och sin första kvinnliga statsminister.

Den könsuppdelade arbetsfördelningen syns i det politiska beslutsfattandet. Trots att olika ministerposter i synnerhet under de senaste decennierna innehafts av kvinnor, har bl.a. statsministrarna, finansministrarna och utrikesministrarna i regel varit män. Även när det gäller riksdagens utskott kan man fortfarande se en uppdelning i kvinnodominerade och mansdominerade utskott. Männen är starkare representerade inom finans- och försvarspolitik och kvinnorna inom frågor som gäller kultur, jämställdhet och social- och hälsovård.

KVINNOR PÅ LEDANDE POSTER INOM DET POLITISKA BESLUTSFATTANDET

1926 – Den första kvinnliga ministern: *Miina Sillanpää*, biträdande socialminister

1994 – Den första kvinnliga talmannen i riksdagen: *Riitta Uosukainen*

1995 – Den första kvinnliga utrikesministern: *Tarja Halonen*

2000 – Den första kvinnan blir vald till republikens president: *Tarja Halonen*

2003 – Den första kvinnliga statsministern: *Anneli Jäätteenmäki*

2011 – Den första kvinnliga finansministern: *Jutta Urpilainen*

För att demokratin ska förverkligas är det viktigt att olika människogrupper är representerade i beslutsfattandet. Hittills har t.ex. unga samt kvinnor och män med invandrarbakgrund varit underrepresenterade i beslutsfattandet.

Politiska val och samhällsligt deltagande

Kvinnor röstar flitigare än män i politiska val. Särskilt män röstar ofta på en kandidat av det egna könet. I politiska val ställs det upp färre kvinnliga kandidater än manliga. Partierna i Finland använder sig inte av könskvoter vid kandidatnomineringen, men de strävar efter en jämn representation av kvinnor och män bland kandidaterna. I partiledningen för de största partierna har kvinnorna varit färre än männen. Organisationer och andra aktörer i civilsamhället har en viktig roll när det gäller att främja jämställdhet och lyfta fram jämställdhetsfrågor.

Beredning av beslut

En jämlik representation av kvinnor och män vid beredningen av beslut främjas bland annat genom könskvoter. Enligt jämställdhetslagen ska det finnas minst 40 procent av både män och kvinnor i statliga och kommunala organ. Kvoteringsbestämmelsen gäller bland annat statliga kommittéer, delegationer, kommunstyrelser och kommunala nämnder. Kvoterna gäller inte folkvalda organ.

Ekonomiskt beslutsfattande

På ledande poster inom näringslivet finns det klart färre kvinnor än män. Av medlemmarna i finska börsbolags styrelser är kvinnorna i genomsnitt 27 procent. Bland bolagens verkställande direktörer är kvinnor fortfarande i klar minoritet. I styrelserna för statsägda bolag har man på 2000-talet främjat jämställdhet med hjälp av mål för en jämlik representation av kvinnor och män. Arbetet har burit frukt: av de styrelsemedlemmar som utses av staten är över 40 procent kvinnor.

Kvinnors ställning i det ekonomiska beslutsfattandet och i synnerhet på ledande poster i företag är en viktig jämställdhetspolitisk fråga. En jämlik representation av kvinnor och män i företags styrelser har konstaterats inverka på företagets lönsamhet och personalens välbefinnande.

LANDSKAPSREFORMEN

Den kommande landskapsreformen stärker landskapens roll i Finlands politiska system. I samband med reformen är det viktigt att trygga kvinnors och mäns jämlika deltagande i landskapets beslutsfattande.

INFORMATION OM JÄMSTÄLLDHET I BESLUTFATTANDE

Centret för jämställdhetsinformation (Institutet för hälsa och välfärd) är en riksomfattande informationstjänst som erbjuder aktuell och forskningsbaserad information om jämställdhet.
www.thl.fi/sv/web/jamstalldhet/jamstalldhet-i-finland/beslutsfattande